

ביצה כה: (משנה) עד כז. (שורה 6)

ביאורים

בכור בהמה טהורה: זכר מבקר וצאן, שנולד ראשון לאמו, הינו קדוש וניתן לכהן בכל מקרה (גם אם הוא תם וגם אם הוא בעל מום).
אלא שהבדל יש בין בכור תם שיש להקריבו על גבי המזבח, (ובשרו נאכל לכהנים, לשני ימים ולילה אחד) בעוד שבכור בעל מום הינו ממונו של כהן, ונשחט בכל מקום כחולין, ונאכל לכל אדם. למרות שגם בכור בעל מום קדוש עדיין לעניין זה שאסור בגיזה ובעבודה) כיום או שמחכים שיפול בבכור מום קבוע ואז ניתן לאוכלו כחולין אף בלי פדיון או שמוכרים את האימא לפני כן לגוי ואז היא פטורה מבכורה. כשנפל מום בבכור יש להראותו למומחה, הבקי במומים, שיבדוק אם המום קבוע או עובר.

ראיית מום ביר"ט

הדעות שמתירות לראות מום ביר"ט

רבי (בברייתא):

מותר תמיד (גם כשהמום נפל ביר"ט)

ר' יהודה (במשנה):

כשהמום נפל לפני יר"ט -

מותר,

כשהמום נפל ביר"ט (אפילו אם היה לפני כן מום זמני) - אסור

הדעות שאוסרות לראות מום ביר"ט

ר"ש (לפי הברייתא המשובשת):

כשהמום נפל לפני יר"ט - אסור לכתחילה (ובדיעבד מותר)

כשהמום נפל ביר"ט - אסור לחלוטין

ר"ש (לפי הברייתא המתוקנת):

אסור לחלוטין תמיד

ר"ש מודה שכשהבכור נולד ביר"ט כשהוא בעל מום:

רבה בר רב הונא: שאז מותר לכתחילה.

אביו של רב נחמן: שאסור לכתחילתה ומותר בדיעבד.

לכך יש סיוע מהברייתא המשובשת.

לכך יש סיוע מהברייתא המתוקנת של רב אושעיא ומהמשנה.

רבי: אין בעיה של מוקצה (ולכן מותר אפילו כשהמום נפל ביר"ט)

ר' יהודה: יש בעיה של מוקצה (ולכן מותר רק כשהמום נפל לפני יר"ט)

המשנה הביאה את דברי ר"י בניסוח מיוחד כדי לחדש שתי הלכות

היא הביאה מקרה של בור כדי לחדש:

שאסור להערים ולהעלות אותו משום צער בעלי חיים,

היא כתבה 'לא ישחוט' (במקום 'לא יעלה וישחוט') כדי לחדש:

שכשהמום שהיה בו מערב יר"ט לא היה קבוע (ורק ע"י הנפילה לבור נעשה קבוע) - אסור לשחוט.

חפץ שהיה ראוי לשימוש בכניסת שבת,
ונדחה משימוש במהלך השבת,
ולאחר מכן חזר ונהיה ראוי לשימוש

כשהחפץ מוחזר לשימוש ע"י אדם:
מותר. [אפילו אם לא היה ראוי בכניסת שבת!]

כשהחפץ מוחזר לשימוש ע"י שמים:
יש 2 מסורות הפוכות מה פסק רבא.

ולכן:
 א. קטניות שמשליכים לקדירה ביר"ט מותרים לאחר שייגמר בישולן.
 ב. מותר לאכול קדרות שהיו רותחות בכניסת שבת.

לא ניתן לפשוט את הספק מדין בכור שנולד עם מומו ביר"ט, כי:
 אפשר יתכן שמיד כשנולד ישבו דיינים וראו את מומו ולכן לא נדחה באמצע יר"ט.

כללים נוספים במוקצה:

1. חפץ שהיה ראוי לפני שבת אך הבעלים לא ידעו על כך - מותר.
2. חפץ שיש כאלו שאוכלים אותו ויש כאלו שאינם אוכלים אותו - צריך להזמינו מבעוד יום, (אחרת הוא מוקצה)